Ogen in Duitsland gericht op Berlijn en Mecklenburg

Achtergrond - 15 september 2026 - Auteur: Marja Verburg

Na de verkiezingsoverwinning van de AfD in Saksen-Anhalt eerder deze maand gaan zondag de kiezers van de Oost-Duitse deelstaten Mecklenburg-Voorpommeren en Berlijn naar de stembus. Ook daar laten de peilingen een flinke groei van de AfD zien en lijkt de CDU opnieuw gevoelige verliezen te gaan lijden. Dat zorgt voor onrust in Duitsland en het kan ook voor de landelijke politiek gevolgen hebben.

De AfD haalde in Saksen-Anhalt op 6 september 43,8 procent van de stemmen. Daarmee is ze veruit de grootste partij geworden, maar ze haalde niet genoeg zetels voor een absolute meerderheid in het deelstaatparlement. De CDU van minister-president Sven Schulze werd gehalveerd. De uitslag maakt de vorming van een nieuwe regering erg lastig, omdat verschillende partijen elkaar uitsluiten. Lees meer op Duitslandweb

De winst van de AfD in Saksen-Anhalt leidde tot ophef en onrust in Duitsland. De partij-afdeling in de deelstaat is door de binnenlandse veiligheidsdienst beoordeeld als extreem-rechts. Ze won de verkiezingen met een zeer radicaal en nationalistisch programma, waar ook maatregelen in staan die tegen de grondwet en de democratische orde in gaan. Als de AfD in Saksen-Anhalt gaat regeren - wat nog steeds mogelijk is - wil ze dat programma ook uitvoeren. Daar maken veel mensen zich zorgen over. De afgelopen week zijn in heel Duitsland tienduizenden mensen de straat op gegaan om te protesteren voor de democratie en tegen de AfD.

Het verlies van de CDU in Saksen-Anhalt en het dreigende verlies van de christendemocraten in Mecklenburg-Voorpommeren en Berlijn zet ook kanselier Friedrich Merz onder druk. Zijn impopulariteit wordt gezien als een belangrijke factor voor het verlies van de CDU in de deelstaten. Er wordt steeds openlijker gediscussieerd over de vraag of de kanselier niet tussentijds zou moeten worden vervangen. Dan zou Merz plaats moeten maken voor een andere regeringsleider - in Duitsland kan dat zonder nieuwe verkiezingen als een meerderheid van het parlement daarmee instemt. Duitse media meldden deze week dat Merz zondagavond in een bijeenkomst de partijtop zal vragen het vertrouwen in hem en zijn koers uit te spreken, waarschijnlijk in de hoop verdere discussie over zijn

positie de kop in te drukken.
Update 16-9-2026: De acht CDU-deelstaatpremiers hebben zich achter de kanselier geschaard en openlijk hun steun aan hem uitgesproken. Dat maakt een eventuele kanselierwisseling op korte termijn onwaarschijnlijker. Lees meer op Duitslandweb

Mecklenburg-Voorpommeren

Mecklenburg-Voorpommeren beleeft een van de meest gepolariseerde verkiezingscampagnes uit haar geschiedenis, schrijft nieuwssite Tagesschau. De radicale veranderingen die de AfD bepleit staan tegenover de stabiliteit en continuïteit die minister-president Manuela Schwesig en haar SPD beloven. Schwesig - tot de oorlog in Oekraïne een uitgesproken voorstander van samenwerking met Rusland - presenteert zichzelf als de '*Frau gegen blau*', de vrouw tegen het blauw van de pro-Russische AfD.

> Verkiezingen in Oost-Duitsland
> De verkiezingen in Saksen-Anhalt, Mecklenburg-Voorpommeren en Berlijn zijn de laatste drie in een zogenoemd *Superwahljahr* met vijf deelstaatverkiezingen. Lees meer in ons Factsheet en op onze themapagina

Veel kiezers in Mecklenburg-Voorpommeren - vanwege de lange naam in Duitsland ook wel 'MV' genoemd - hebben nog niet besloten waarop ze gaan stemmen, zegt politicoloog Wolfgang Muno tegen Tagesschau. Hij gaat uit van een hoge opkomst zondag: de winst in Saksen-Anhalt zorgt voor veel motivatie bij de AfD-aanhang om te gaan stemmen, maar is volgens Muno ook een "wake-up call voor de democratische kiezers", die zich tegen de AfD keren.

Volgens de meest recente peiling van 11 september lijkt de huidige coalitie van SPD en die Linke na zondag geen meerderheid meer te hebben. De AfD, die 5 jaar geleden 16,7 procent van de stemmen haalde, wordt volgens die peiling met 37 procent de grootste partij. De SPD staat op 35 procent (2021: 39,6 procent), die Linke op 10 procent (2021: 9,9 procent) en de CDU op 7 procent - een flink verlies ten opzichte van de 13,3 procent van 2021. De Groenen zweven rond de kiesdrempel van 5 procent (2021: 6,3 procent).

Wat deze verkiezing anders maakt dan die in Saksen-Anhalt is ten eerste dat de AfD geen absolute meerderheid lijkt te kunnen halen en dus niet alleen zal kunnen regeren. Al zal de winst van de AfD ook in deze deelstaat coalitievorming lastig maken. In Duitsland geldt ondanks veel kritiek nog steeds een *Brandmauer*, een cordon sanitaire: de andere partijen willen niet met de AfD samenwerken. De CDU

sluit bovendien samenwerking met Die Linke uit.

> De radicale veranderingen die de AfD in Mecklenburg-Voorpommeren wil, staan tegenover de stabiliteit en continuïteit die SPD-minister-president Schwesig belooft

Daarnaast is de AfD in Mecklenburg-Voorpommeren niet officieel als extreemrechts beoordeeld. Al lijkt dat meer te liggen aan het beleid van de veiligheidsdienst in de deelstaat dan aan het karakter van de partij. Want hoewel het verkiezingsprogramma in Mecklenburg-Voorpommeren minder radicaal is dan in Saksen-Anhalt, pleit de AfD ook hier voor vergaande maatregelen, die voor de andere partijen niet acceptabel zijn. Zo wil ze als een 'laatste redmiddel' de opvang van asielzoekers stopzetten, windenergie niet verder uitbreiden, het contract met de publieke omroep NDR opzeggen en de Nord Stream-pijpleidingen - die gas vanuit Rusland door de Oostzee moesten aanleveren - weer in gebruik nemen.

De AfD heeft in Mecklenburg-Voorpommeren twee voorzitters: Enrico Schult (47) is lijsttrekker, Leif Erik Holm (56) is premierskandidaat. Schult vertegenwoordigt volgens de regionale omroep NDR de klassieke AfD-standpunten, maar weet deze wat gematigder te verwoorden. Ook econoom Holm - die in 2025 in de Bondsdag werd gekozen - treedt doorgaans gematigd op, maar is dat niet in zijn standpunten over migratie of de publieke omroep. Ook onderhoudt hij nauwe banden met extreemrechtse AfD'ers als de Thüringse partijleider Björn Höcke.

Berlijn

In stadstaat Berlijn regeert de CDU samen met de SPD onder leiding van burgemeester Kai Wegner (CDU). Omdat Berlijn zowel een deelstaat als een stad is, heeft het een burgemeester in plaats van een minister-president en een *Abgeordnetenhaus* in plaats van een *Landtag*. De deelstaatregering heet in Berlijn de senaat. Wegners CDU haalde in 2023 verrassend de meeste stemmen, toen de kiezers opnieuw naar de stembus moesten en de zittende coalitie van SPD, Linke en Groenen van SPD-burgemeester Franziska Giffey wegstemden. Een rechter had de deelstaatverkiezingen van 2021 ongeldig verklaard, omdat er organisatorisch te veel was misgegaan.

Wegner keert na de verkiezingen sowieso niet meer terug. Hij kreeg harde kritiek op zijn gebrek aan crisismanagement bij een grote stroomstoring begin dit jaar in

Berlijn en stelde zich niet meer verkiesbaar. CDU-lijsttrekker is nu Stefan Evers (46), de minister van Financiën in de deelstaat Berlijn. Hij wordt omschreven als politiek flexibel en een succesvolle campagnestrateeg. Hij profileert zichzelf als conservatief.

> Volgens de peilingen kan Elif Eralp van Die Linke de nieuwe burgemeester van Berlijn worden

Maar of Evers burgemeester wordt, is nog maar de vraag. Volgens de peilingen lijkt Die Linke in Berlijn de grootste partij te worden, ze staat met 23 procent net voor de CDU (21 procent). In 2021 haalden beide partijen respectievelijk 12,2 en 28,2 procent. De AfD lijkt met 17 procent de derde partij te worden (2021: 9,1 procent), de Groenen volgen met 16 procent (2021: 18,4 procent) en de SPD staat op 10 procent (2021: 18,4 procent). De groei van die Linke en de AfD lijkt dus vooral ten koste te gaan van de CDU en de SPD.

Als Die Linke de grootste partij wordt, kan lijsttrekker Elif Eralp de nieuwe burgemeester van Berlijn worden. Haar ouders vluchtten begin jaren 80 vanuit Turkije naar Duitsland, waar zij in 1981 werd geboren. Sinds 2021 is ze afgevaardigde in het *Abgeordnetenhaus*. In haar campagne richt Eralp zich op sociale rechtvaardigheid en betaalbare woonruimte - dat laatste is voor de Berlijnse kiezers een van de belangrijkste verkiezingsthema's.

Ook de Berlijnse AfD-lijsttrekker Kristin Brinker (54) richt zich in haar campagne op het woonbeleid - zij wil onder meer dat geboren en getogen Berlijners voorrang krijgen bij de toekenning van huurwoningen. De AfD in Berlijn is niet als extreemrechts beoordeeld, maar ook de partij-afdeling in de hoofdstad vertegenwoordigt standpunten die ingaan tegen de grondwet of waar de deelstaatregering in Berlijn helemaal niet over gaat. Zo pleit ze in haar verkiezingsprogramma voor een directe opnamestop voor asielzoekers en wil ze een overheidsinstantie instellen voor 'remigratie'. *Remigration* is in Duitsland een omstreden begrip. Het wordt door rechts-extremisten gebruikt als eufemisme voor het uitzetten van groepen mensen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://duitslandinstituut.nl/artikel/68349/ogen-in-duitsland-gericht-op-berlijn-en-mecklenburg